

FINANCIELE KADERNOTA 2012

	<u>Pag.</u>	
Hoofdstuk 1	Inleiding	2
Hoofdstuk 2	Controleprotocol 2011	
	a. toelichting	4
	b. controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2011	5
Hoofdstuk 3	Financiële uitgangspositie t/m 2015	
	a. Inleiding	8
	b. het meerjarenperspectief t/m 2015	17
	c. voorjaarsnota 2011	18
Hoofdstuk 4	Financiële kaders bestuursprogramma 2010-2014	19
Hoofdstuk 5	Financiële kaders programmabegroting 2012	21
Bijlagen	Overzicht externe regelgeving gemeente Noordenveld behorende bij het controleprotocol 2011	

Hoofdstuk 1 Inleiding

In deze kadernota worden de kaders geformuleerd waarbinnen de programmabegroting 2012 tot stand moet komen. De raad stelt voor 1 april de kadernota vast.

“Samen de schouders eronder”

In deze kadernota staan de kaders op hoofdlijnen, die nader ingevuld moeten worden. Dat heeft te maken met de factor tijd: het nieuwe bestuursprogramma is nog maar pas tot stand gekomen. Het heeft vooral ook een inhoudelijk aspect. Vanuit het principe “Samen de schouders eronder” is het belangrijk dat de afstemming met alle partijen in de samenleving zorgvuldig wordt georganiseerd. “Samen de schouders eronder” is niet voor niets de naam die wij gekozen hebben voor ons bestuursprogramma. Wij zijn ervan overtuigd dat we samen met de raad, onze partners en burgers moeten optrekken en dat we hiervoor goed moeten kijken naar onze eigen rol en positie als gemeente.

Heroriëntatie op onze rol

Ook zonder de financiële druk van de bezuinigingen zouden we hebben ingezet op een heroriëntatie op de rol van de lokale overheid in de samenleving. Wij onderzoeken de mogelijkheid om samen met onze partners en burgers te werken aan een nieuw evenwicht tussen samenleving en (lokale) overheid. Daarbij kijken we naar de mogelijkheden voor het scheppen van ruimte voor bewoners en ondernemers om zelf het initiatief te kunnen nemen. Wij als overheid doen liever minder maar wel goed en krachtig, dan veel maar halfslachtig.

Ruimte en kansen

De gemeente geeft ruimte en creëert kansen voor mensen. Maar mensen die echt niet in staat zijn voor zichzelf te zorgen, laten we niet vallen. Zij moeten op ons kunnen rekenen. Wij garanderen dat er een vangnet is voor hen die dat echt nodig hebben.

Financiële context

De financiële context waarin wij dit alles willen realiseren, is er één van sterke bezuinigingen, daar kunnen wij niet omheen. Deze coalitieperiode staan we voor de taak om maatregelen te treffen die ertoe leiden dat we minimaal ruim € 4 miljoen structureel minder uitgeven. Richting 2018 wordt rekening gehouden met een oplopende taakstelling. In totaal gaat het om een ongekend grote bezuinigingsopgave.

Keuzes maken

Het vraagt om het maken van keuzes op de korte termijn en draagt bij aan de noodzaak van een fundamenteel andere werkwijze op de lange termijn. Het is onvermijdelijk dat de bezuinigingen op meerdere fronten gevoeld gaan worden. Door burgers, partners en in de gemeentelijke organisatie zelf. Wij zullen hierin onze verantwoordelijkheid nemen maar willen dat op een dusdanige wijze doen dat wij er als gemeente en als bestuur krachtiger uitkomen. Zo komen het werken aan de realisatie van het Noordenveldse visiedocument en de kerntaakdiscussie en de daaraan verbonden zoektocht naar een ander evenwicht tussen burger en bestuur, samen met de politiek-bestuurlijke discussie over de financiële kaders waarbinnen wij de komende jaren zullen opereren.

Inkomsten en uitgaven

De financiële positie van de gemeente wordt voor een belangrijk deel bepaald door de economische recessie. Niet alleen leidt dit op een aantal terreinen tot hogere uitgaven (bijvoorbeeld WWB), ook is er sprake van een gewijzigde inkomstenlijn. Voor het accres in het ge-

meentefonds wordt de nullijn gehanteerd door de minister van Binnenlandse Zaken. De opbrengsten van de lokale heffingen zijn minder dan eerder verwacht. En natuurlijk leidt de stagnatie in het woningbouwprogramma in relatie tot de inwonersaantallen tot een lagere toename van de algemene uitkering. We moeten blijven sturen op basis van visie en beleid en daarbij temporiseren op basis van de mogelijkheden. De bovenstaande ontwikkelingen maken het voor de gemeente noodzakelijk om op een aantal onderwerpen 'pas op de plaats' te maken. Immers: als we nu keuzes maken, kunnen we ook dingen afmaken!

De financiële kadernota bestaat uit achtereenvolgens:

het controleprotocol jaarrekening 2011; in het protocol worden de kaders voor de controle door de accountant vastgesteld

de financiële uitgangspositie tot en met 2015; de uitgangspositie is gebaseerd op de begroting 2011

de financiële kaders uit het bestuursakkoord 2010-2014; de kaders zijn onverkort overgenomen uit het akkoord

de financiële kaders programmabegroting 2012; hierin zijn onder meer opgenomen de begrotingsrichtlijnen uit het in 2008 vastgestelde plan van aanpak.

De behandeling van de financiële kadernota 2012 is voorzien in de raadscommissie van 16 maart 2011. De besluitvorming daarover is in de raadsvergadering van 30 maart daaropvolgend. Ter voorbereiding op de bestuurlijke besluitvorming zal het afstemmingsoverleg de kadernota behandelen op 10 maart 2011.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld

J.H. van der Laan, burgemeester A.H. Doornbos, secretaris

Hoofdstuk 2 Controleprotocol 2011

a. toelichting.

Op grond van artikel 213 van de gemeentewet dient de accountant de jaarrekening van de gemeente zowel op getrouwheid als op rechtmatigheid te toetsen.

De algemene kaders voor de controle zijn opgenomen in het Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (= BAPG). Op grond van de controleverordening gemeente Noordenveld (ook wel genoemd de "Verordening 213") en het programma van eisen dat ten grondslag ligt aan de benoeming van de huidige accountant dient de raad jaarlijks, in de vorm van een controleprotocol de kaders voor de controle door de accountant vast te stellen. Deze is met name bedoeld om de kaders voor de rechtmatigheidstoets aan te geven.

Evenals de voorgaande jaren is de inhoud van het controleprotocol ambtelijk voorbereid in overleg met de accountant. Het concept is besproken met het afstemmingsoverleg en wordt hierbij door het college ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Het Platform Rechtmatigheid Provincies en Gemeenten (= PRPG) stelt in de loop van het jaar hun kadernota op. Deze kadernota van het platform is op dit moment een belangrijk instrument om alle invoeringsvraagstukken betreffende de uitvoering van de rechtmatigheidcontrole te behandelen. Op basis van de kadernota van 12 juli 2010 is het controleprotocol 2011 aangepast.

In de herziene kadernota is het opstellen van een toetsingskader niet meer verplicht gesteld. Het normenkader bestaat dus uit een overzicht van de geldende externe en eigen regelgeving met betrekking tot financiële beheershandelingen. Om het normenkader te kunnen gebruiken voor de accountantscontrole moet het worden geoperationaliseerd. Het normenkader is als bijlage beschikbaar en is geactualiseerd per 1 januari 2011. De beheersorganisatie moet zodanig zijn ingericht dat de naleving van wet- en regelgeving (= het normenkader) met voor de gemeente financiële consequenties zichtbaar en toetsbaar wordt vastgelegd. Het uiteindelijk resultaat zal moeten zijn dat een gemeente zichtbaar in "control" is.

b. Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2011.

Inleiding

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties voor de controle van de jaarrekening 2011 van de gemeente Noordenveld.

Met dit controleprotocol stelt de gemeenteraad nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor het controlejaar 2011.

Communicatie en periodiek overleg

In artikel 4 van Verordening 213 is het afstemmingsoverleg in het leven geroepen. Dit afstemmingsoverleg is het aanspreekpunt voor de accountant voor de opdrachtformulering. Ingeval van eventuele belangrijke tussentijdse bijstelling van de controle wordt teruggekoppeld via de werkgroep financiën. Het rapport van bevindingen bij de jaarrekening wordt besproken in het afstemmingsoverleg.

Ten aanzien van de uitvoering van de controle kunnen daarnaast nog met de volgende contactpersonen de volgende overleggen plaatsvinden:

- ❑ De gemeentesecretaris en de concerncontroller zijn voor de accountant belangrijke gesprekspartners. De concerncontroller is eerste aanspreekpunt voor de accountant. Er zijn drie natuurlijke momenten voor overleg: het pre-audit gesprek, de bespreking van de interim-controle en van de eindejaarscontrole. Daarnaast kunnen, naar behoefte, tussentijdse voortgangsgesprekken plaatsvinden.
- ❑ Binnen de afdelingen kan nader overleg van toepassing zijn, in het kader van de controle, met afdelingshoofden en verantwoordelijken voor relevante primaire processen.
- ❑ Met de portefeuillehouder financiën kan een pre-auditgesprek gevoerd worden waarin de bevindingen inzake interim-controle en eindejaarscontrole besproken kunnen worden.
- ❑ Op verzoek zal de accountant verschijnen in de vergaderingen van college en gemeenteraad.

Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)

Zoals in art 213 gemeentewet is voorgeschreven zal de controle van de in artikel 197 Gemeentewet bedoelde jaarrekening uitgevoerd door de door de raad benoemde accountant gericht zijn op het afgeven van een oordeel over:

- ❑ de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- ❑ het financieel rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen;
- ❑ de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- ❑ het in overeenstemming zijn van de door het college opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- ❑ de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 gemeentewet (Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten) alsmede de richtlijnen voor de accountantscontrole (NIVRA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden. Daarnaast is rekening gehouden met de opmerkingen die zijn gemaakt in de handreiking controleprotocollen van het NIVRA verschenen februari 2007.

Te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties

Goedkeuringstoleranties

In het Besluit accountantscontrole Provincies en Gemeenten zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. Voor de controle op de jaarrekening 2011 zijn de minimumeisen ten aanzien van de goedkeuringstolerantie:

Goedkeuringstolerantie	Strekking accountantsverklaring:			
	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	>1%<3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	>3%<10%	≥ 10%	-

Rapporteringtolerantie

De rapporteringtolerantie is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Voor de rapporteringtolerantie stelt de raad als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid ≥ €100.000 rapporteert.

Single information en single audit (Sisa)

De doelstelling van Single information en Single audit (SiSa) voor specifieke uitkeringen is het verminderen van de verantwoordings- en controlelasten voor gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen (de medeoverheden). Het Rijk vraagt daarom per specifieke uitkering minder verantwoordingsinformatie en controle. Bovendien wordt aangesloten bij het reguliere jaarrekeningproces van de medeoverheden. Het verantwoordingsjaar 2010 is het vierde jaar waarin het principe van SiSa wordt toegepast op de verantwoording van specifieke uitkeringen.

Voor de bevindingen over specifieke uitkeringen dienen door de accountant zwaardere rapporteringtoleranties te worden gehanteerd dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening. In het verslag van bevindingen neemt de accountant per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, op voor zover die niet door de gemeente zij of kunnen worden gecorrigeerd. Deze financiële grens is per specifieke uitkering:

- € 10.000,-- indien de omvang in de basis kleiner of gelijk zijn aan € 100.000 is;
- 10% indien de omvang in de basis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;

- € 100.000,-- indien de omvang in de basis groter dan € 1.000.000 is.

Aandachtspunten accountantscontrole

De accountantscontrole voor het kalenderjaar 2011 is vooral gericht op:

- Grondexploitatie.
- Participatiebudget
- Digitalisering factureringproces

Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort weergegeven als volgt:

Interim-controles

In de tweede helft van het jaar wordt in opdracht van het college van burgemeester en wethouders door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag uitgebracht aan het college (de managementletter). De bevindingen op basis van de interim-controle zijn in februari 2011 ontvangen. Deze bevindingen vormen een agendapunt voor het afstemmingsoverleg en worden bij de jaarrekening ter inzage gelegd voor de leden van de raad.

Verslag van bevindingen

Overeenkomstig de gemeentewet wordt omtrent de controle een verslag van bevindingen uitgebracht aan de raad en in afschrift aan het College van Burgemeester en Wethouders. In het verslag van bevindingen wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarover waarborgen. Dit verslag wordt uitgebracht na de afronding van de controle van de jaarrekening en is een agendapunt voor het afstemmingsoverleg.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Gesignaleerde onrechtmatigheden worden toegelicht gespecificeerd naar de aard van het criterium (begrotingscriterium, voorwaardencriterium, etc.). Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de gemeente gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Accountantsverklaring

In de accountantsverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze accountantsverklaring is bestemd voor de gemeenteraad, zodat deze de door het college van burgemeester en wethouders opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

Hoofdstuk 3 Financiële uitgangspositie t/m 2015

Inleiding

De financiële crisis heeft de gemeenten veel geld gekost. Uit een onlangs gepubliceerd onderzoek blijkt dat de gemeenten in 2009 samen een financiële strop van 1,8 miljard hadden.

Voor 2010 is een negatief resultaat van 1,3 miljard euro voorspeld. Voornaamste oorzaken zijn de tegenvallende inkomsten uit grondexploitatie en oplopende eigen uitgaven. In perioden van recessie wordt er minder gebouwd waardoor gemeenten minder bouwvergunningen afgeven en dus minder leges ontvangen. Verder kampen gemeenten met lager uitgekeerd dividend en lagere ozb-opbrengsten. De oplopende eigen uitgaven worden vooral veroorzaakt door meer bijstandsuitkeringen, extra uitgaven aan armoedebeleid, waaronder kwijtschelding en schuldhulpverlening, aldus het onderzoek.

De najaarsnota 2010 van de gemeente bevestigt dit beeld. In de najaarsnota is een voorlopige indicatie afgegeven van een exploitatietekort van ruim € 400.000. Weliswaar is opgemerkt dat door het nemen van passende maatregelen het tekort enigszins lager kan uitvallen, de indicatie is een negatieve tendens. Daarnaast moet rekening gehouden worden met negatieve effecten vanuit de grondexploitaties en het verlies vanwege een faillissement in een bedrijf waarin de gemeente belanghebbende is.

Bezuinigen

Het is duidelijk dat de gemeente zal moeten bezuinigen. De exacte omvang is nog steeds niet bekend. Ook de decembercirculaire 2010 geeft niet de gewenste duidelijkheid. De tijd begint voor de gemeente Noordenveld echter te dringen. In 2009 heeft het bestuur een afgewogen ombuigingspakket vastgesteld van ruim € 2 miljoen om de jaren 2010 en 2011 relatief gunstig door te komen. Voor het begrotingsjaar 2012 en volgende jaren zal opnieuw omgebogen moeten worden. De ingrediënten die hiervoor nodig zijn zullen medio augustus bekend moeten zijn. Dan eindigt de voorbereiding voor de begroting 2012 en het meerjarenperspectief 2013-2015 en moet door het bestuur gekozen worden.

Het college zal in september a.s. zoals te doen gebruikelijk een sluitende (meerjaren)begroting aan uw raad aanbieden.

Waar moeten we aan denken als het gaat om de komende inspanningsverplichtingen? In dit hoofdstuk worden hiervoor suggesties gegeven. Een eerste stap in het ombuigingstraject is om helder te definiëren welke inspanningen van bestuur, organisatie maar ook van burgers worden gevraagd in de komende jaren.

De inhoud van dit hoofdstuk is gebaseerd op de reactie van de VNG op het regeerakkoord (Bijzondere ledenbrief oktober 2010). Daarnaast wordt teruggevalen op de decembercirculaire 2010 van het ministerie van BZK, daar waar het gaat om de raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Dit hoofdstuk bestaat uit een viertal onderdelen:

Het eerste onderdeel is de basis: Het start moment zijn door de raad vastgesteld documenten (begroting 2011 en najaarsnota 2010) evenals overige relevante ontwikkelingen.

Het tweede onderdeel behandelt de autonome ontwikkelingen. Hierin worden prognoses opgenomen over onder meer de ontwikkelingen van lonen en prijzen.

Het derde onderdeel gaat over de effecten van het regeerakkoord en het vierde onderdeel tenslotte gaat over een tweetal specifieke onderwerpen namelijk nieuw beleid en de grondexploitaties.

Op de ramingen van de algemene uitkering na, zijn alle ramingen gebaseerd op een bedrag per inwoners als equivalent van de door het rijk gebruikte macro norm om de eenvoudige redenen dat er geen andere specificaties momenteel bekend zijn.

We zijn van mening dat met de inhoud van dit hoofdstuk het bestuur in staat wordt gesteld om de omvang van de ombuigingen over de periode 2012 tot en met 2015 vast te stellen en deze vaststelling als richtlijn te gebruiken voor de komende periode. Uiteraard zal, zodra de actualiteiten daartoe aanleiding geven, een aanpassing van de ramingen doorgerekend worden. De hierna genoemde ontwikkelingen zijn op blz. 18 in een tabel opgenomen.

Basis

Begroting 2011

De basis van de kaders zijn terug te vinden in de programma begroting 2011. Op blz. 146 van deze begroting zijn de ramingen in meerjarenperspectief tot en met 2014 opgenomen. Zoals bekend geeft GS van Drenthe aan dat er geen sprake is van een sluitend meerjaren perspectief.

Structurele effecten najaarsnota 2010

De najaarsnota 2010 sluit met een voorlopig tekort van € 430.000 (blz 31 van de najaarsnota 2010) Dit voorlopig tekort wordt voor € 317.000 veroorzaakt door het overschrijden van de eenmalige ruimte 2010. Dit betekent dat het structurele component van de najaarsnota een bedrag is van € 113.000 voor 2011 en volgende jaren.

Overige ontwikkelingen 2011

In dit onderdeel wordt weergegeven wat de gevolgen zijn van de landelijke bezuinigingen op de WSW voor de gemeentelijke exploitatiebijdrage 2011. Het kabinet gaat in 2011 € 120 miljoen bezuinigen op de Wsw. De bezuiniging is gebaseerd op de aannahme dat de SW-sector heeft bespaard vanwege een beperking op de loonkosten. De landelijke bezuiniging betekent dat de vergoeding in 2011 per SE-plaats wordt verlaagd van € 27.080 naar € 25.726. Als gevolg hiervan zal op basis van de gemeenschappelijke regeling de gemeentelijke exploitatiebijdrage stijgen tot ruim € 450.000. Een verschil ten opzichte van de huidige raming van € 262.000.

Autonome ontwikkelingen

Loonsomstijging

De ramingen zijn gebaseerd op de laatst afgesloten CAO. Voor de periode erna wordt een scenario gehanteerd van een maximumstijging van 1,0%. De percentages zijn berekend over loonbetalingen en sociale premies (cat 1.1) en de sociale uitkeringen aan het personeel (cat 1.2). De stijgingen zijn berekend over een totale loonsom van € 12.875.000 en gaan zowel over het werknemers- als het werkgeversdeel.

Prijsontwikkeling

De afgelopen twee jaar is de inflatiecorrectie op de gemeentelijke budgetten niet toegepast. Ook over 2011 is deze maatregel van toepassing. Deze maatregel kan voor een bepaalde periode afdoende zijn maar kan niet worden aangemerkt als een structureel

instrument. Immers de aangegane verplichten moeten netto met steeds minder middelen worden uitgevoerd zonder dat er sprake is van wijziging van het contract. Wij achten een periode van drie jaar dan ook op voorhand voldoende om deze kaasschaaf methode toe te passen. Daarna is het tijd om principiële keuzes te maken.

In de begroting 2011 is met betrekking tot de ramingen voor de gemeentelijke belastingen en heffingen rekening gehouden met een inflatieontwikkeling van 1,75%. Gelet op de huidige prijsontwikkelingen is te veronderstellen dat rekening gehouden moet worden met een toename van 2,0% voor 2012 en het meerjarenperspectief. De stijgingen zijn volledig berekend over het personeel van derden (cat.3.0), energie (cat. 3.1), overige aankopen en uitbestedingen duurzame goederen (cat. 3.33), en aankopen van niet duurzame goederen en diensten (cat. 3.4.3). Voor 50% is de stijging berekend over inkomensoverdrachten aan mede overheden (cat. 4.2.4) en overige inkomensoverdrachten (cat. 4.2.5). Het totaalbedrag waarover de stijging is berekend is in 2011 geraamd op € 21.000.000. Voor de informatie over het inflatiecijfer verwijzen wij u naar blz. 24 van deze nota.

Afname leges

Als gevolg van de crisis in onder meer de bouw zien wij de inkomsten van de bouwleges gestaag teruglopen. Na een eerdere neerwaartse bijstelling van € 150.000 is in de najaarsnota 2010 een verdere verlaging doorgevoerd van € 90.000. Wij hebben gekozen voor een variant waarbij de structurele lagere raming uitkomt op € 200.000.

Areaaluitbreidingen

Het uitbreiden van de woongebieden zal er toe leiden dat de organisatie in het kader van het onderhoud meer kosten gaat maken. De ramingen zijn gebaseerd op gegevens van de afdeling OW&A en kennen geen minimum of maximumvariant. De kosten ontwikkelen zich navenant aan de uitbreiding van de woonwijken. De meeropbrengst vanuit de algemene uitkering agv van groei van het aantal woningen is hier niet meegenomen maar zit in de meerjarenraming ontwikkeling algemene uitkering. Door de terugloop van de algemene uitkering is het positieve effect van geringe groei van de woningaantallen niet meer zichtbaar. Wel de extra kosten die voor onderhoud worden gemaakt.

Gevolgen regeerakkoord

Met betrekking tot de gevolgen van het regeerakkoord hebben wij het volgende uitgangspunt vastgesteld:

Rijksbezuinigingen bij de overdracht van taken worden vertaald in vermindering van het uitvoeringsniveau. Wanneer het Rijk geen of onvoldoende vergoeding verstrekt voor de uitvoering van de taak wordt dat in mindering gebracht op het budget voor de taak zelf. Een gedeeltelijke uitzondering hierop is gemaakt voor de effecten van de Wsw en re-integratiebeleid.

Dit uitgangspunt betekent dat de financiële gevolgen vanuit het regeerakkoord voor 2012 en volgende jaar, met uitzondering van de algemene uitkering, Wsw en re-integratiebeleid budgettair neutraal wordt ingezet.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De opgenomen raming is gebaseerd op de decembercirculaire. De ramingen zijn aangepast aan de startnotitie die het kabinet heeft geschreven en waarbij is gebleken dat het kabinet zich voor € 400 miljoen heeft verrekend, uiteraard in het nadeel van gemeenten.

Jeugdzorg

In 2015 zal de jeugdzorg in zijn geheel de verantwoordelijkheid zijn van de gemeente. Alle jeugdzorggelden worden van de provincie naar de gemeente overgeheveld. Dat blijkt uit het regeerakkoord en de financiële bijlage. Er is gekozen om verschillende vormen van zorg onder te brengen in één financieringssysteem en bij één bestuurslaag. Er is een voorgenomen efficiencykorting aangekondigd op de jeugdzorg - 80 miljoen oplopend tot 300 miljoen euro in de jaren na 2015 - en over de in te voeren eigen bijdrage voor ouders, die beide in 2015 ingevoerd worden.

Wat betekent dit voor de gemeente?

De gemeente wordt financieel en uitvoeringstechnisch verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdzorg die nu nog onder het Rijk, provincies, gemeenten, AWBZ en ZVW valt. Volgens het regeerakkoord gaat ook de 90 miljoen euro die provincies vanuit eigen middelen inzetten voor jeugdzorg naar de gemeenten. De kortingsmaatregel heeft een omvang van ongeveer € 148.000 in 2015. Dit is het equivalent wat gelijk staat aan de rijkskorting van € 80 miljoen. Het structurele effect van € 300 miljoen wordt pas bereikt na 2015. Dit is een onzekerheid waar rekening mee gehouden moet worden. Als deze kortingsmaatregel wordt vertaald in een efficiënte bedrijfsvoering en een daadwerkelijk invoering van een eigen bijdrage voor ouders kan deze maatregel nihil worden ingevoerd.

Awbz taken

De functies dagbesteding en begeleiding worden vanuit de AWBZ overgeheveld naar de gemeente (Wmo). Dat moet een bezuiniging van 5% opleveren, inclusief de uitvoeringskosten. Als dat niet lukt moet er minder zorg worden geleverd. 2013 wordt een overgangsjaar, waarna structurele invoering start in 2014.

Wat betekent dit voor de gemeente?

De gemeente moet met een budget werken dat op termijn substantieel lager is dan in de huidige AWBZ. Ook de uitvoeringskosten komen voor rekening van de gemeente. Dat is een ambitieuze doelstelling, die alleen te bereiken is als de gemeente voldoende beleidsruimte krijgt om de nieuwe taak op een 'Wmo-achtige' wijze uit te voeren. Gemeenten kunnen een completer pakket bieden en relaties leggen met andere Wmo-voorzieningen. Voor de AWBZ taken geldt dat de eerste jaren voor het rijk geen netto besparing oplevert > de gemeente incasseert dus. In 2014 komt de omslag: € 140 miljoen oftewel € 259.000 voor de gemeente Noordenveld. Waarschijnlijk mag de aangekondigde vermogensinkomensbijtelling in de AWBZ ook doorgetrokken worden naar de Wmo.

De scheiding van wonen en zorg wordt doorgezet. Zorginstellingen dienen huur en servicekosten direct in rekening te brengen bij cliënten, die hier via een verlaging van de eigen bijdrage en verhoging van de huurtoeslag voor worden gecompenseerd. De opbrengst loopt op tot € 300 miljoen structureel.

Wat betekent dit voor de gemeente?

Dit betekent dat meer mensen extramuraal gaan of blijven wonen. Hierdoor doen zij een groter beroep op allerlei Wmo-voorzieningen (welzijn, woonvoorzieningen, advies en begeleiding). Uit het regeerakkoord blijkt niet dat gemeenten hiervoor worden gecompenseerd.

Gehandicaptenzorg voor cliënten met een IQ boven de 70 (grens is nu 85) wordt geschrapt, waarbij 50% van de huidige kosten wordt gereserveerd voor het financieren van het "weglekken" naar andere regelingen, zoals de Wmo.

Wat betekent dit voor de gemeente?

De VNG kan niet voorzien of de compensatie voor het schrappen van de gehandicaptenzorg voldoende is om de gevolgen op te vangen. Dit hangt samen met de ruimte die gemeenten krijgen om hiervoor eigen oplossingen te vinden

Regionale Uitvoerings Diensten (RUD)

Door oprichting van de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) vindt een efficiencykorting plaats van € 50 miljoen in 2012 oplopend tot € 100 miljoen structureel vanaf 2014 op het gemeente- en provinciefonds.

Met de oprichting van de regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) wilde het vorige kabinet vooral de kwaliteit van gemeentelijke vergunningverlening, toezicht en handhaving verbeteren. Of deze RUD's voor gemeenten geld besparen, moet nog blijken. Rijk, IPO en VNG gaan dit onderzoeken. Het is op zijn zachts gezegd merkwaardig dat het kabinet nog vóór de oprichting van RUD's uitgaat van efficiencywinst en een korting toepast op het gemeentefonds. Daarmee komt een van belangrijkste doelstellingen van de RUD's in gevaar, namelijk het verbeteren van de kwaliteit. Eventuele besparingen zijn immers vooraf reeds ingeboekt en kunnen door gemeenten niet worden ingezet voor de verbetering van kwaliteit. De vraag dringt zich op of gemeenten onder deze voorwaarden bereid zijn om onverkort hun medewerking te blijven verlenen aan de RUD's.

Wat betekent dit voor de gemeente?

De korting heeft een omvang van € 92.000 in 2012 tot € 185.000 in 2015. Wanneer het kabinet vasthoudt aan deze lijn dan zal de organisatie een efficiencyslag moet maken om deze korting budgettair neutraal te laten verlopen.

Normering lokaal inkomensbeleid

De inkomensgrens van gemeentelijk minimabeleid wordt genormeerd op maximaal 110% van het wettelijk minimumloon. Het kabinet vindt het niet acceptabel dat mensen die gaan werken vanuit een uitkering er in inkomen op achteruit gaan doordat ze gemeentelijke toeslagen mislopen.

Wat betekent dit voor de gemeente?

De gemeente levert decentrale beleidsvrijheid in en kan minimabeleid niet meer optimaal afstemmen op lokale omstandigheden. Ook zal ze minder goed in staat zijn om inkomensondersteunende maatregelen aan te bieden die bijdragen aan het effect van activerende maatregelen. De omvang van de gevolgen bedraagt omgerekend ongeveer € 74.000. per jaar indien er geen aanvullende maatregelen getroffen worden.

Verminderen politieke ambtsdragers

Het streven van het kabinet is er op gericht om met ingang van 2015 te komen tot een verminderd aantal politieke ambtsdragers. Macro raamt zij daarvoor vanaf 2015 een structureel bedrag van landelijk € 120 miljoen.

Wat betekent dit voor de gemeente?

Voor Noordenveld gaat het om een bedrag van ongeveer € 221.000. op jaarbasis. Het lijkt niet reëel te veronderstellen dat dit bedrag netto op kosten van de gemeente zal blijven rusten. Indien wetgeving tijdig wordt aangepast dan zal als gevolg van uitvoering van deze wetgeving het aantal politieke ambtsdragers inderdaad afnemen. Voor de gemeente blijft dan het risico van mogelijke wachtgeldverplichtingen. Indien wetgeving niet plaatsvindt dan zal ook deze bezuiniging niet door het kabinet kunnen worden ingeboekt en heeft het geen gevolgen voor de gemeente.

Schuldhelpverlening

Schuldhelpverlening en nazorg moeten vanaf 2012 selectiever en gericht worden toegepast. Dat levert een structurele bezuiniging op van landelijk € 20 miljoen.

Wat betekent dit voor de gemeente?

De gemeente heeft voor de periode 2009, 2010 en 2011 middelen gekregen voor schuldhelpverlening. Bij de Tweede Kamer is een wetsvoorstel aanhangig dat een taakverzwaring voor de gemeente inhoudt. Ook bij de selectievere en gerichtere toepassing van schuldhelpverlening en nazorg is nog steeds sprake van een taakverzwaring. Het wetsvoorstel voorziet niet in een financiële compensatie van de gemeente, terwijl het effect van selectievere en gerichtere toepassing van schuldhelpverlening en nazorg leidt tot uitverdieneffecten en meer kosten voor de gemeente door de extra toeloop op andere loketten (bijvoorbeeld maatschappelijke opvang). Inverdieneffecten zitten juist bij derden, zoals woningcorporaties, die minder huisuitzettingen hoeven te verrichten. Aan de selectievere en gerichtere toepassing van schuldhelpverlening en nazorg wordt een structurele bezuiniging van € 20 miljoen gekoppeld. Dit betekent een stapeling van financieel nadeel voor de gemeente. De omvang wordt geraamd op € 37.000. Dit kan van invloed zijn op de uitvoering en dienstverlening van deze regeling.

Stopzetten ISV

De budgetten voor het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) en Budget Locatiegebonden Subsidies (BLS) worden vanaf 2015 geheel afgeschaft.

Wat betekent het voor de gemeente?

De afschaffing van ISV en BLS zorgt ervoor dat de binnenstedelijke vernieuwing vrijwel stil komt te liggen. Het gaat hier om kapitaalintensieve projecten, die de gemeente niet alleen kan financieren.

Desalniettemin zullen gemeenten zich, samen met bewoners en ontwikkelende partijen, naar vermogen blijven inzetten om projecten te realiseren. Dit geldt ook voor monumenten. Op dat terrein komen veel taken op gemeenten af, waarbij ook de bijbehorende budgetten moeten worden gedecentraliseerd. Het is moeilijk aan te geven wat het voor de gemeente Noordenveld betekent. Indien wij als subsidiënt willen bijdragen aan diverse projecten dan zal de gemeente dieper in de buidel moeten tasten omdat een financieringsstroom is weggevallen.

Beperking instroom WSW

Huidige Wsw-ers worden niet herkeurd en kunnen gewoon op hun Wsw-werkplaats blijven werken. Mensen met een indicatie voor een beschutte werkplek blijven ook in de toekomst in de Wsw. De rest van de groep valt onder de doelgroep van één regeling. Zij worden zoveel mogelijk via loondispensatie aan de slag geholpen bij reguliere werkgevers. Het subsidiebedrag per Wsw-plek wordt afgestemd op eerder doorgevoerde wijzigingen in de Cao Wsw. Deze maatregelen leiden tot een landelijke besparing op de WSW van € 400 miljoen in 2015 en structureel € 700 miljoen.

Wat betekent dit voor de gemeente?

De herziening van de Wsw heeft voor de gemeente een aantal gevolgen. De kosten per Wsw-werknemer voor scholing en begeleiding nemen sterk toe. Anderzijds nemen de verdienmogelijkheden van de Wsw-bedrijven af doordat de verdiencapaciteit van de nieuwe instroom veel lager is. Afhankelijk van de omvang van de nieuwe instroom en de daarmee gepaard gaande veroudering van het Wsw-bestand, stijgen de kosten voor de pensioenregeling fors, van de huidige premie van circa 30% tot maximaal 45% in de toekomst. Zonder compensatie kost dit de gemeente extra geld. Voorts wordt het subsidiebedrag per Wsw-plek afgestemd op eerder doorgevoerde wijzigingen in de Cao Wsw. Dit zou een besparing op moeten leveren omdat de loonontwikkeling in de Wsw achtergebleven zou zijn bij de loonontwikkeling in de maatschappij. Voor de gemeente Noordenveld lopen de kosten vanaf 2014 op tot een bedrag van € 184.000 in 2015. Dit bedrag is gelijk aan de macro correctie die het rijk toepast van € 100 miljoen. Het structurele bedrag wil het kabinet tillen naar € 650 miljoen.....

Gerichte re-integratie en begeleiding ontschotte WWB, Wajong etc.

Het regeerakkoord wil toe naar één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt. Dat vergt omvorming van de huidige Wet werk en bijstand (Wwb), de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De hoogte van de Wwb wordt de komende 20 jaar verlaagd. De budgetten van de Wwb, Wajong en Wsw worden samengevoegd. Het regeerakkoord voorziet een efficiëntere besteding door de gemeente en boekt tevens besparingen in op de Wsw (700 miljoen structureel) en Wajong (€ 900 miljoen structureel). Los daarvan wordt een bezuiniging ingeboekt op de re-integratiegelden van de gemeente en UWV tezamen (€ 490 miljoen). Dit komt bovenop de aankondiging op Prinsjesdag van een korting van € 145 miljoen op het re-integratiebudget.

Wat betekent dit voor de gemeente?

De hiervoor genoemde maatregelen betekenen voor de gemeente Noordenveld een extra beslag op middelen oplopend van € 93.000 in 2012 tot € 226.000 in 2015. Wij gaan er voorlopig vanuit dat hierbij sprake is van een minimumvariant. Het zal de uitvoerende instanties erg veel energie kosten om deze maatregel budgettair neutraal uit te kunnen voeren.

Uitbreiding deelgroep VVE

Het extra structurele budget bedraagt landelijk € 50 miljoen voor voorschoolse educatie en € 50 miljoen voor schakelklassen en summercourses. Dit betekent een verhoging van de inkomsten van € 55.000 in 2012 oplopend tot € 92.000 in 2015.

Bijdrage afvalfonds

De jaarlijkse rijksbijdrage aan het afvalfonds komt te vervallen in 2013. Bij de verwerking en het beheer van afval wordt ingezet op betere samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Vanaf 2013 wordt de rijksbijdrage aan het afvalfonds beëindigd. Deze rijksbijdrage is afkomstig uit de verpakkingenbelasting die de burgers betalen bij de aankoop van consumentenproducten en bedraagt op jaarbasis € 115 miljoen. Vanuit het afvalfonds ontvangt de gemeente een vergoeding voor de inzameling van o.a. kunststofafval en het bestrijden van zwerfafval. De wettelijke verplichtingen ook voor de inzameling van kunststof blijft bestaan.

Wat betekent dit voor de gemeente?

De gemeente ontvangt vanaf 2013 geen bijdrage meer. Voor de gemeente gaat het om een bedrag van om en nabij de € 60.000. Het heeft geen effect op de gemeentelijke exploitatie maar wel op de belastingdruk van de Noordenveldse inwoners. Een grove rekensom leert ons € 60.000 gedeeld door 13.000 aansluitingen is ongeveer € 4,50 per aansluiting extra aan reinigingsrechten. De plasticinzameling is kostendekkend op zich.

Bijdrage BDU

In het huidige systeem keert het rijk de BDU (omvang: zo'n € 1,6 miljard per jaar) uit aan 12 provincies en 7 stadsregio's als bijdrage voor de uitvoering van het lokale en regionale mobiliteitsbeleid. Gemeenten ontvangen zelf dus geen BDU-geld, maar kunnen wel aankloppen bij hun provincie of stadsregio voor een bijdrage uit de BDU-pot. De BDU is niet kostendekkend, dus van de decentrale overheden worden ook eigen bijdragen verwacht voor de realisering van mobiliteitsprojecten.

Het regeerakkoord bezuinigt driedubbel op de BDU verkeer en vervoer. Allereerst wordt een korting van 5% op het BDU-budget ingevoerd. Daarnaast wordt de reële jaarlijkse groei van de BDU met 1,1% afgeroomd. Tot slot wordt in de drie grote steden een verplichte aanbesteding van het openbaar vervoer ingevoerd, waarmee een besparing van € 60 miljoen in 2013 tot structureel € 120 miljoen vanaf 2015 kan worden bereikt. Deze korting op de BDU komt alleen voor rekening van de betreffende regio's. Voor het overige en effect voor de gemeente Noordenveld verwijzen wij naar de opmerkingen genoemd onder de ISV middelen.

Specifieke onderwerpen

Nieuw beleid

In elke fase van conjunctuur heeft de gemeente behoefte aan nieuw beleid dan wel aan beleidsintensivering. Om hieraan tegemoet te komen is een bedrag van structureel € 250.000 opgenomen.

Risicobijdrage grondexploitaties

Gelet op de woningmarktsituatie en de gevolgen daarvan voor onze gemeentelijke grondexploitaties is het te overwegen om structureel in de begroting een bedrag op te nemen die voor de komende vijf jaren een toevoeging in de risicoreserve genereert. In 2011 zullen principiële keuzes gemaakt moeten worden over de mate waarin woningbouw gaat plaatsvinden. Dit is mogelijk mede afhankelijk van de strategische visie die ontwikkeld wordt voor de langere termijn. Hieraan kan de lange termijn visie van strategisch grondbezit aan gekoppeld worden. Voor de korte termijn is het echter noodzakelijk kritisch te kijken naar de marktwaarden van het gemeentelijk grondbezit ca. en de consequenties die dit wellicht heeft voor de vermogenspositie van onze gemeente. Een

minimum van € 200.000 per jaar betekent dat er in een periode van vijf jaar € 1 miljoen aan de risicoreserve kan worden bijgeschreven.

Tot slot

In het bovenstaande is getracht aan te geven welke ombuigingen er in de komende periode op de gemeente afkomen. Nogmaals wordt benadrukt dat het om een indicatie gaat. Daarmee rekening houdend betekent dit voor de komende jaren (bedrag x € 1.000.000):

Jaar	Ombuigingen
2011	€ 0,4
2012	€ 2,0
2013	€ 2,7
2014	€ 3,4
2015	€ 4,7

Nadrukkelijk wordt aangegeven dat in bovenvermelde cijferreeksen geen rekening is gehouden met eventuele gevolgen in de personele sfeer. De gevolgen van LEAN om te komen tot een efficiencyslag zijn hier dus niet meegenomen. Over het algemeen geldt dat de kosten voor de baat uitgaan, ergo er zal waarschijnlijk in de eerste fase sprake zijn van extra toename van kosten om op langere termijn structureel te kunnen verdienen. Gebruikelijk is om deze frictiekosten ten laste van het vermogen te laten lopen. Gevolg hiervan is dat het vermogen zal afnemen en kan op termijn leiden tot een structurele raming in de exploitatie indien de weerstandscapaciteit onder de gewenste minimumnorm uitkomt.

b. Het meerjarenperspectief t/m 2015

Bedragen x € 1.000	2011	2012	2013	2014	2015
Omschrijving					
<i>Basis (blz 10):</i>					
Begroting 2011	13	-149	-71	-107	-107
Struct. Eff.najaarsnota 2010	-113	-113	-113	-113	-113
Totaal Basis	-100	-262	-184	-220	-220
<i>Overige ontwikkelingen 2011 (blz 10):</i>					
WSW/novatec	-262	-262	-262	-262	-262
Totaal overige ontwikkelingen 2011	-262	-262	-262	-262	-262
<i>Autonome ontwikkelingen (blz 10):</i>					
Loosomontwikkeling		-185	-359	-522	-674
Prijsonwikkeling		-420	-840	-1260	-1680
Afname leges		-200	-200	-200	-200
Areaaluitbreidingen		-40	-54	-108	-108
Totaal autonome ontwikkelingen		-845	-1453	-2090	-2662
<i>Gevolgen regeerakkoord (blz 11):</i>					
Algemene uitkering gemeentefonds		-18	91	460	92
Jeugdzorg		0	0	0	0
AWBZ taken		0	0	0	0
RUD		0	0	0	0
Norm. Lok. Ink. Beleid		0	0	0	0
Verm. aantal pol. Ambtsdragers		0	0	0	0
Schuldhelpverlening		0	0	0	0
Stopzetten ISV		0	0	0	0
Beperking instr. WSW		0	0	-55	-184
Gerichte reïntegratie		-93	-134	-194	-226
Uitbreiding deelgroep VVE		0	0	0	0
Bijdr. Afvalfonds		0	0	0	0
Bijdr BDU		0	0	0	0
Totaal gevolgen regeerakkoord		-111	-43	211	-318
<i>Recapitulatie:</i>					
Totaal basis	-100	-262	-184	-220	-220
Totaal overige ontwikkelingen 2011	-262	-262	-262	-262	-262
Totaal autonome ontwikkelingen		-845	-1453	-2090	-2662
Totaal gevolgen regeerakkoord		-111	-43	211	-318
Nieuw beleid (blz 16)		-250	-500	-750	-1000
Sub-Totaal	-362	-1730	-2442	-3111	-4462
Risicobijdrage grond exploitaties (blz 16).		-200	-200	-200	-200
Totaal	-362	-1930	-2642	-3311	-4662

De programmabegroting 2011 is, cijfermatig, gebaseerd op bestaand beleid. Dat is één van de uitgangspunten van de financiële kadernota. Via de aanbiedingsbrief hebt u voorstellen ontvangen die betrekking hebben op:

- a. nieuw beleid / wensen / noodzakelijke verhogingen van budgetten;
- b. vervangingsinvesteringen;
- c. de daarop gebaseerde structurele dekkingsvoorstellen c.q. het creëren van eenmalige ruimte in de begroting.

Deze voorstellen zijn verwerkt in een 1e begrotingswijziging 2011.

Alle voorgaande besluiten leiden tot bovenstaande uitkomst. Voor ons College is dit, met inachtneming van eventuele nieuwe maandelijkse begrotingswijzigingen, het vertrekpunt voor de begroting 2012.

De kaders uit de hoofdstukken 4 en 5 van deze financiële kadernota zijn van toepassing op de begroting 2012.

b. Voorjaarsnota 2011

Na besluitvorming over de voorjaarsnota 2011 zal blijken met welke (vervangings-) investeringen, wensen e.d. in de begroting 2012 rekening zal worden gehouden.

Hoofdstuk 4 Financiële kaders Bestuursakkoord 2010-2014

In het voorjaar van 2010 is het bestuursprogramma “Samen de schouders eronder” opgesteld. Het document is richtinggevend, maar ook dynamisch. Nieuwe ontwikkelingen en inzichten kunnen leiden tot aanpassingen. Verder wordt benadrukt dat er misschien andere keuzes gemaakt moeten worden na 2011, als de nieuwe financiële situatie van onze gemeente duidelijk is.

De relevante citaten vanuit het bestuursakkoord zijn hieronder integraal weergegeven.

Financien:

Geld dat je niet hebt, kun je niet uitgeven. Bezuinigingen zullen de komende jaren ontoekombaar zijn, hoewel de exacte taakstelling vanuit het Rijk op dit moment nog onduidelijk is. Afhankelijk van toekomstig kabinetsbeleid kunnen wij genoodzaakt zijn om het financiële beleid tussentijds aan te passen.

We kunnen en moeten starten met de uitwerking van het KplusV rapport. Hierbij merken wij op dat de kosten voor de baten uitgaan; er moeten middelen beschikbaar worden gesteld om de aanbevelingen te kunnen uitwerken.

Uitvoering van dit rapport zal niet voldoende zijn om de bezuinigingen te halen. Dit betekent dat we op korte termijn een kerntakendiscussie gaan voeren. Vervolgens zullen we zeer kritisch naar investeringen en projecten kijken. Deze beoordelen we op noodzaak, haalbaarheid en betaalbaarheid. Verder kijken we naar het fysieke domein. Ook hier zal waarschijnlijk in de toekomst niet alles kunnen wat we graag willen.

Voor nieuw beleid is alleen ruimte wanneer er oud beleid wordt ingeleverd. Alleen wanneer bezuinigingen op de bedrijfsvoering, de investeringen en projecten en het fysieke domein niet toereikend zijn, kunnen we denken aan een meer dan trendmatige verhoging van de Onroerendezaakbelasting (OZB). Dit zal tot het uiterste beperkt worden.

Wanneer voorgaande maatregelen niet toereikend zijn, zullen in het uiterste geval bezuinigingen in het sociale domein noodzakelijk zijn. Uitgangspunt is dat op het minimaalbeleid en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) niet zal worden bezuinigd.

In principe moeten leges, de rioolbelasting en de afvalstoffenheffing kostendekkend zijn. De hoogte van de grafrechten mogen het de burgers niet onmogelijk maken om voor begraven te kiezen in plaats van cremieren. De eerder vastgestelde kostendekking van 75 procent geldt daarbij als randvoorwaarde.

Binnen de financiële mogelijkheden zullen de rentebaten worden aangewend om de reserves op een aanvaardbaar niveau te houden of te brengen.

De gemeente biedt transparantie over de besteding van middelen. Het financiële beleid van de gemeente richt zich op een sluitende meerjarenbegroting.

Beheer openbare ruimte:

Er zijn plannen om de openbare verlichting in de gemeente aan te passen. Hiervoor wordt een Openbaar Verlichtingsplan opgesteld. De ambitie is om het aantal lichtpunten te verminderen en de bestaande verlichting om te bouwen naar energiezuinig verlichting. Hierbij worden technieken gebruikt die bijdragen aan een verlaging van het energieverbruik. In het plan wordt ook rekening gehouden met de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid voor de burger. De investeringen worden betaald uit de toekomstige besparingen.

De uitvoering van de BOR-systematiek (Beheer Openbare Ruimte) zal gebeuren op basis van de kwaliteit voor het beheer van de openbare ruimte die de gemeenteraad gevraagd heeft. Het uitgangspunt van die kwaliteit is tot nu toe ‘alles basis’.

Onderwijs en Jeugdbeleid:

We willen het schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs behouden en dit uitbreiden naar het voorgezet onderwijs binnen bestaande geldstromen.

We willen het bestaande voorzieningenniveau in stand houden. Afweging van kosten en baten kan leiden tot intensivering van het gebruik van de verschillende accommodaties. Mocht dat nog onvoldoende zijn dan kijken we of we via versobering en privatisering het voorzieningenniveau in stand kunnen houden.

Cultuur:

In een tijd van krimpende gemeentelijke budgetten moeten cultuurproducerende instellingen ook zelf mogelijkheden onderzoeken en benutten om zakelijke verbeteringen door te voeren. Op die manier kunnen zij de kosten verlagen en meer inkomsten genereren.

Recreatie en toerisme:

De Toeristische Informatie Punten worden verder ontwikkeld om een goed en compleet toeristisch product te kunnen leveren. Dit gebeurt op basis van gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid.

Werk en inkomen:

We handhaven het minimabeleid op het huidige niveau.

Zorg en welzijn:

De gemeente zal het geld dat het Rijk beschikbaar stelt voor de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) volledig gebruiken voor uitvoering van de Wmo. Wij streven ernaar om de voorzieningen in de Wmo voor iedereen bereikbaar te houden op het huidige niveau. Mogelijke efficiëntievoordelen moeten aan de bestemde reserves worden toegevoegd. Ouderen moeten zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en leven. Sport en cultuur zijn en blijven belangrijke bouwstenen van het welzijnsbeleid. Mensen ontwikkelen zich, ontspannen zich en ontmoeten elkaar. De gemeente zal mensen stimuleren om deel te nemen aan sport- en cultuurverenigingen en activiteiten.

Milieu en duurzaamheid:

De gemeente Noordenveld heeft de afgelopen jaren relatief onvoordelig gas en elektriciteit ingekocht. Door met een energiemakelaar te werken, kunnen we aanmerkelijke financiële besparingen realiseren, die inmiddels zijn ingeboekt in de meerjarenbegroting. Besparingen door energiebesparende maatregelen worden geïnvesteerd in verdere energiebesparende maatregelen of aangewend voor de inkoop van groene energie.

Financieel beleid

Het financiële beleid zal de komende jaren moeten leiden tot blijvend sluitende meerjarenbegrotingen. Bij beleidsvorming dient structureel de financiële dekking te worden aangegeven. Gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de woonlasten. Ook de komende raadsperiode is het een uitdaging om een goed voorzieningenniveau te koppelen aan acceptabele belastingen. Sterke schommelingen in de belastingdruk moeten worden voorkomen.

Hoofdstuk 5 Financiële kaders Programmabegroting 2012

Algemeen

De kaders hebben betrekking op zowel de budgettaire als de vermogenspositie. De financiële kaders zijn onder meer vastgelegd in de “verordening op de uitgangpunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Noordenveld” evenals de bijlage “Afschrijvingsbeleid vaste activa met economisch nut”.

Deze bijlage dient geactualiseerd te worden. In de bijlage wordt gesproken over een afschrijvingstermijn van 30 jaren voor rioleringswerkzaamheden. Hierin is geen onderscheid gemaakt tussen enerzijds water- en rioleringswerken en anderzijds de installaties van pompgemalen. In het GRP vanaf 2010 wordt wel rekening gehouden met dit onderscheid. Om aansluiting te behouden met het GRP wordt voorgesteld om met terugwerkende kracht met ingang van 2010 de bijlage als volgt aan te passen:

Looptijden activa:

40 jaar voor water- en rioleringswerken

15 jaar voor installaties van pompgemalen

Overige financiële kaders

a. Onvoorzien uitgaven

‘Onvoorzien uitgaven’ omvat een budget gebaseerd op € 2,75 per inwoner. Voor een beroep op dit budget moet in principe aan alle, doch minimaal aan één van de volgende criteria worden voldaan.

- onvermijdbaar
- onafwendbaar
- onuitstelbaar

en worden aangewend voor het doen van incidentele uitgaven.

b. Bestaand beleid.

Ramingen worden gebaseerd op door de gemeenteraad vastgesteld bestaand beleid.

Nieuw beleid wordt eerst na concrete besluitvorming daarover door de gemeenteraad in de primitieve begroting 2012 opgenomen.

Voor nieuwe investeringen in 2012 worden in de programmabegroting 2012 afzonderlijke voorstellen/kredieten opgenomen. Deze investeringen worden in de programmabegroting 2012 (op programmaniveau) en productenraming afzonderlijk toegelicht. Dat geldt ook voor de wijze waarop in de dekking van de jaarlasten wordt voorzien.

Aan meerjarige vervangingsinvesteringen (de normale bedrijfsvoering betreffende), liggen concrete voorstellen/besluiten van MT/B&W ten grondslag. Het gaat dan vooral om een onderbouwing en in welk jaar de vervangingsinvesteringen nodig zijn.

Vervangingsinvesteringen zijn investeringen die de continuïteit van de bedrijfsvoering moeten waarborgen (gemeentehuis, werkplaats, bedrijfsmiddelen, brandweer en automatisering). Burgemeester en wethouders stellen elk begrotingsjaar de lijst van vervangingsinvesteringen vast.

In dit verband is het van belang inzicht te hebben in enerzijds vervangingsinvesteringen waarvan in 2012 en volgende jaren de kapitaallasten “vrijvallen” en anderzijds of vervanging daadwerkelijk noodzakelijk is.

Vervangingsinvesteringen met een geringe financieel omvang (< € 3.000) worden niet geactiveerd. Daarmee wordt in de onderhoudsbudgetten rekening gehouden. Dit kader is overeenkomstig artikel 8, lid 3, van de verordening op grond van artikel 212 van de gemeentewet.

d. De algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds en onderwijsvergoedingen worden gebaseerd op de laatst bekende circulaire van het rijk.

e. Raming aantal inwoners en woonruimten.¹

Het aantal inwoners en woonruimten wordt bepaald aan de hand van de laatst bekende gegevens en aangepast met autonome ontwikkelingen.

Historie bevolkingsgroei

Jaar	Aantal inwoners per 1 januari	Totale groei/ daling	Aantal inwoners per 31 december
2006	31.579	-130	31.449
2007	31.449	-191	31.258
2008	31.258	-179	31.079
2009	31.079	-275	30.804
2010	30.804	-9	30.795
2011	30.795		
Totale groei		-157,0	

Het inwonertal van de gemeente Noordenveld kende in 2003 een piek. Na 2003 is de daling ingezet. In 2010 is er sprake van een afvlakking van de daling. Op basis van een gemiddelde afname per jaar over de afgelopen 5 jaar is de volgende prognose opgenomen. De voorzichtige raming van de toename van het aantal woningen wordt geschat op 100 woningen per jaar.

Jaar	Aantal inwoners per 1 januari	daling	Aantal inwoners per 31 december	groei woningen
2011	30.795	-150	30.645	100
2012	30.645	-150	30.495	100
2013	30.495	-150	30.345	100
2014	30.345	-150	30.195	100
2015	30.195	-150	30.045	100

¹ Bron: Voorjaarsrapportage website VvAD

f. De personele lasten.

De CAO sector Gemeenten loopt af op 1 juni 2011. De uitkomst van de onderhandelingen voor een nieuwe CAO is nog niet bekend. De prognose is dan ook speculatief. Vooral nog wordt voor de loonontwikkeling (werknemers- en werkgeverslasten) uitgegaan van een stijging van 1,0%.

e. Het inflatiecijfer

De inflatie is in januari gestegen naar 2,0 procent. In december waren de prijzen voor consumenten gemiddeld nog 1,9 procent hoger dan een jaar eerder. Dit blijkt uit cijfers van het CBS. Bijna 2 jaar lang was de inflatie lager dan 2 procent.

De inflatie steeg vooral door de prijsontwikkeling van elektriciteit. Vorig jaar in januari werd elektriciteit aanzienlijk goedkoper. Dit heeft een jaar lang een verlagend effect gehad op de inflatie. Dit effect is nu uitgewerkt. Ook telefoon- en internetdiensten droegen bij aan de toename van de inflatie. Deze zijn in een jaar tijd 6,3 procent duurder geworden.

Verse groenten drukten de inflatie in januari. Per saldo waren voedingsmiddelen 0,8 procent duurder dan vorig jaar. Naast verse groenten drukte ook kleding de inflatie. Premies voor aanvullende ziektekostenverzekeringen zijn in januari gemiddeld 3 procent verhoogd. Deze premies worden jaarlijks in januari aangepast. Dit is de kleinste prijsstijging sinds de invoering van het nieuwe stelsel van ziektekostenverzekeringen in 2006. Ook de motorrijtuigenbelasting steeg in januari minder hard dan vorig jaar. De inflatie volgens de Europees geharmoniseerde methode (HICP) steeg in Nederland naar 2,0 procent. Volgens Eurostat was de inflatie in de eurozone in januari opgelopen naar 2,4 procent. Na oktober 2008 is een dergelijke inflatie voor zowel de eurozone als de Nederlandse HICP niet voorgekomen.

Het inflatiecijfer is voor ons aanleiding om de tarieven voor de gemeentelijke belastingen, rechten en heffingen alsmede voor de huren en pachten met 2,0% te verhogen. Daarnaast wordt voorgesteld om de verwachte prijsinflatie voor wat betreft de gemeentelijke exploitatie aan te passen met 2,0%.

f. Energieheffingen.

De verhoging van de netwerktarieven van gereguleerde tarieven elektriciteit met 7,9% en van gas met 4,7 % heeft tot gevolg dat de energiekosten structureel met circa 3000 euro toenemen per 1-1-2011. Dit effect is structureel.

Voor energieheffingen wordt jaarlijks rekening gehouden met het feitelijk verbruik.

g. Subsidies en bijdragen.

Subsidies en bijdragen aan derden worden jaarlijks geraamd op basis van bestaande subsidies met een prijsindex van 0 %.

h. Gemeenschappelijke regelingen.

Ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen wordt de betreffende meerjarenbegroting het financiële kader (uitgangspunt) bij het opstellen van de (meerjaren)begroting van de gemeente Noordenveld

i. Vervangingsinvesteringen.

Over aangegane (vervangings)investeringen wordt in de begroting 2012 gerekend met een rentepercentage van 5.

j. Overheveling budgetten en kredieten.

Regel is dat een investering (krediet) maximaal 2 jaar beschikbaar blijft (voor vervangingsinvesteringen maximaal 1 jaar). Ten einde voor het overboeken van een (res-tant)krediet in aanmerking te komen dient er sprake te zijn van:

- ❑ juridische perikelen;
- ❑ calamiteiten;
- ❑ leveranciers die niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen;
- ❑ bestuurlijke besluitvorming

een en ander na overleg (2 maal per jaar) met het MT en besluitvorming via Burge-meester en Wethouders.

Indien niet-bestede (incidenteel beschikbaar gestelde) budgetten over het vorige begrotingsjaar (2011) bij de vaststelling van de jaarrekening opnieuw door de gemeenteraad beschikbaar worden gesteld, vindt dekking plaats ten laste van het jaarresultaat.

Niet-bestede structurele budgetten vervallen automatisch.

In bijzondere gevallen kunnen burgemeester en wethouders de gemeenteraad voorstel-len doen om van dit kader af te wijken.

k. Belastingen, rechten en heffingen.

Wet Waardering Onroerende Zaken (wet W.O.Z.).

Vanaf het belastingjaar 2008 vinden de hertaxaties jaarlijks plaats. Met waardepeilda-tum 1 januari 2011 worden de OZB-aanslagen voor 2012 opgelegd. Uitgangspunt is dat, ondanks de gewijzigde waarden van het onroerend goed, sprake is van een gelijkblij-vende belastingopbrengst. In 2011 zullen voorstellen worden voorbereid omtrent de vorming van een ondernemersfonds. In het meerjarenperspectief begroting 2010 zal rekening gehouden worden met een OZB stijging van 2% vanaf 2012.

Uitgangspunt bij de forensenbelasting is dat de tarieven op een gemiddeld Drents ni-veau worden vastgesteld.

De tarieven van de toeristenbelasting gaan gefaseerd (2011-2014) naar € 1,00 per overnachting in 2013 en voor 2014 dit tarief bevriezen. Dit is conform het voorstel van het recreatieschap Drenthe ten behoeve van de periode 2011-2014:

- a. een uniforme aanpassing van de tariefstelling te komen;
- b. bij de verhoging uit te blijven gaan van € 0,05 per jaar;
- c. de termijn waarbinnen dit moet plaatsvinden te beperken tot 4 jaar.

De ondernemers in de sector worden over dit voornemen tijdig geïnformeerd.

Resumé belastingen rechten en heffingen

Onderstaand overzicht is gebaseerd op eer-der door de raad genomen besluiten. In het hierna volgende overzicht worden per belas-tingssoort de uitgangspunten aangegeven.

Belastingsoort

a. OZB

b. Afvalstoffenheffing

c. Rioolheffing

d. Hondenbelasting

e. Precariobelasting

f. Toeristenbelasting

g. Marktgeld

h. Staangeld kermissen

i. Lijkbezorgingsrechten

j. Forensenbelasting

k. Baatbelasting

l. Leges

m. Huren en pachten

Voorlopige uitgangspunten voor 2012

Jaarlijkse stijging van 2%. De door het Rijk vastgestelde macronorm bedraagt over 2011 3,5%. Voor 2012 verwachten we een lichte stijging van de macronorm tot 3,75%.

Uitgangspunt is 100%-kostendekking. Hierop worden de te berekenen tarieven gebaseerd. Tarieven bepalen o.b.v. herziene GRP. Uitgangspunt is 100%-kostendekking. Hierop worden de te berekenen tarieven gebaseerd. Jaarlijkse verhoging met het inflatiepercentage van 2%.

Jaarlijkse verhoging met het inflatiepercentage van 2%.

In 2012 tarieven te verhogen met € 0,05 tot € 0,90.

Jaarlijkse verhoging met het inflatiepercentage van 2%.

Jaarlijkse verhoging met het inflatiepercentage van 2%.

Jaarlijkse verhoging met het inflatiepercentage van 2%.

Jaarlijkse verhoging met het inflatiepercentage van 2%.

Uitvoering van de reeds eerder door de raad vastgestelde verordeningen.

Jaarlijkse verhoging met het inflatiepercentage van 2%.

Jaarlijkse verhoging met het inflatiepercentage van 2%.

Aanvullende kaderstellende richtlijnen uit plan van aanpak 2008

Meerjarenplanningen en meerjareninvesteringsplannen

Het verder ontwikkelen van dit instrument zal er toe leiden dat beter kan worden ingespeeld op toekomstige budgettaire ontwikkelingen. Daardoor kunnen op een vroegtijdig tijdstip keuzes worden gemaakt.

Rentebeleid

Rentebaten zullen niet meer volledig ten gunste worden gebracht van de exploitatie. Rentebaten kunnen dan worden aangewend voor het realiseren van de gewenste algemene reservepositie evenals voor het creëren van bestemmingsreserves voor grote uitgaven die wij over een aantal jaren moeten doen.

Vrijvallende kapitaallasten

Het systeem van de vrijvallende kapitaallasten waarbij de vrijkomende middelen worden ingezet voor nieuwe of vervangingsinvesteringen zetten we onverminderd voort. Het is

beleidsmatig de ruggengraat voor een gezond investeringsklimaat. Aantasting hiervan leidt op termijn onherroepelijk tot een gebrek aan dekkingsmogelijkheden.

Winsten uit grondexploitaties

Het voorzichtigheidsprincipe zal worden gehanteerd met betrekking tot de bestemming van de winsten vanuit de grondexploitaties.

Eenmalige ruimte

Eenmalige ruimte ontstaat doordat de kapitaallasten van een investering gedurende het eerste jaar voor 50% wordt doorberekend in de exploitatie. Over de resterende 50% kan eenmalig beschikt worden. Besloten is om een deel van dit bedrag specifiek te bestemmen voor een nader (eenmalig) doel. Dit kan onder meer zijn het versterken van het eigen vermogen.

Belastingdruk

Grote schommelingen in belastingdruk worden voorkomen door het werken met egalisereserves

Verhoging tarieven

Uitgangspunt is dat tarieven slechts trendmatig worden verhoogd. Leges zijn kostendekkend, evenals de afvalstoffenheffing en de rioolheffingen.

Risicoanalyse

Op basis van een risico analyse van het gemeentelijke huishoudboekje wordt bezien welke reservepositie gewenst is.

Spelregels onder- en overschrijdingen/ontwikkelen nieuw beleid

Tenslotte nog een aantal spelregels die als leidraad dienen met betrekking tot de wijze waarop met onder- en overschrijdingen om kan worden gegaan alsmede een spelregel met betrekking tot het ontwikkelen van nieuw beleid.

Omgaan met onder- en overschrijdingen

- (dreigende)overschrijdingen tijdig melden
- zelf compensatie zoeken voor overschrijdingen per portefeuillehouder
- onderschrijdingen niet opsouperen
- aanbestedingsvoordelen niet opsouperen

Ontwikkelen bewustzijn financiële kaders bij nieuw beleid in het kort geformuleerd:

- Plannen maken - geen geld → niet doen
- Eerst geld - dan plannen maken → wel doen